

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНИЙ ЮРИДИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ЯРОСЛАВА МУДРОГО
ПОЛТАВСЬКИЙ ФАХОВИЙ КОЛЕДЖ**

**Циклова комісія правових фундаментальних та професійно-практичних
дисциплін**

**ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
«ЦИВІЛЬНИЙ ПРОЦЕС»
для студентів денної та заочної форми навчання
спеціальність 081Право
освітня програма Право**

Програма з навчальної дисципліни «Цивільний процес» для студентів денної та заочної форми навчання за спеціальністю 081 Право.

РОЗРОБНИК ПРОГРАМИ: Арміне МЕЛКОНЯН, викладач, спеціаліст.

Програму затверджено на засіданні циклової комісії правових фундаментальних та професійно-практичних дисциплін.

Протокол від «__»_____2022 року №5.

Голова циклової комісії
_____Олена ШАЙХАСВА

Програму погоджено із заступником директора з навчально-виховної роботи

_____Алла ДИКАНЬ
«_____»_____2022 р.

1. Вступ

Програма вивчення нормативної навчальної дисципліни «**Цивільний процес**» складена відповідно до освітньо-професійної програми за спеціальністю 081 Право.

Предметом вивчення навчальної дисципліни є процесуальні дії і пов'язані з ними процесуальні відносини суду та інших учасників судового процесу, які виникають під час здійснення правосуддя у цивільних справах, а також з приводу захисту порушених, оспорюваних чи невизнаних прав, свобод чи інтересів.

Міждисциплінарні зв'язки: «Теорія права», «Організація судових та правоохоронних органів», «Історія держави і права України», «Історія держави і права зарубіжних країн», «Конституційне право», «Державне (конституційне) право зарубіжних країн», «Цивільне право».

1. Мета та завдання навчальної дисципліни.

1.1. Мета викладання навчальної дисципліни – формування знань про розгляд судами справ в порядку цивільного судочинства, реалізацію права на справедливий в суд в контексті цивільної юрисдикції, особливості позовного та інших видів проваджень.

1.2. Завдання: засвоєння студентами значення основних категорій цивільного процесуального права, змісту процесуальних інститутів, правових позицій Верховного Суду, оволодіння навичками правильного тлумачення норм цивільного процесуального права та практичного їх застосування при вирішенні конкретних судових справ, набуття досвіду аналітичної роботи.

1.3. Згідно з вимогами освітньо-професійної програми студенти повинні:

знати:

- головні нормативні і науково-методичні основи здійснення цивільного судочинства;
- поняття, вимоги і значення процесуальної форми;
- правовий механізм прийняття цивільно-процесуальних актів;
- особливості впливу різних соціально-економічних факторів на досягнення мети і завдань цивільного процесу як основи стабільності правопорядку та престижу правосуддя.

вміти :

- здійснювати оцінку та узагальнення інформації щодо ефективності правосуддя у цивільних справах та національної процесуальної системи;
- виявляти тенденції розвитку галузі цивільного судочинства та цивільного процесу у контексті сталих та формалізованих практик розвитку сфери цивільної юстиції на національному та наднаціональному рівнях;
- володіти алгоритмами процесуальної діяльності у сфері цивільного процесу відповідно до правових статусів органів судової влади, учасників цивільного процесу та ефективно використовувати методи та способи діяльності згідно з їх правовими статусами;
- визначати, обґрунтовувати і відстоювати свою правову позицію;
- здійснювати планування правових результатів процесуальної діяльності;
- застосовувати Практику Європейського суду з прав людини при реалізації права на позов у національному судочинстві.

1.4. Статус навчальної дисципліни у структурі освітньо-професійної програми: обов'язкова.

2. Інформаційний обсяг навчальної дисципліни

Модуль 1 «Загальні положення».

1. Цивільне процесуальне право та цивільне судочинство.
2. Принципи цивільного процесуального права.

3. Цивільні процесуальні правовідносини.
4. Сторони у цивільному процесі.
5. Сторони. Треті особи.
6. Представництво в суді. Органи та особи, яким за законом надано право звертатися захищати права, свободи та інтереси інших осіб.

Модуль 2 «Умови процесуальної діяльності».

7. Цивільна юрисдикція та підсудність.
8. Докази та доказування.
9. Позов та його сучасні модифікації.

Модуль 3 «Розгляд справи у суді першої інстанції».

10. Право на пред'явлення позову. Відкриття провадження по справі.
11. Підготовче провадження.
12. Розгляд справи по суті. Заочне рішення.
13. Судові рішення.
14. Непозовні та спрощені провадження: процесуальні особливості їх розгляду.

Модуль 4 «Перегляд та виконання судових рішень. Позасудові форми захисту»

15. Перегляд судових рішень, які не набрали законної сили.
16. Перегляд судових рішень, які набрали законної сили.
17. Виконавче провадження.
18. Міжнародний цивільний процес.
19. Позасудові форми захисту.

3. Рекомендована література

1. Нормативно-правові акти.
    - 1.1. Конституція України // Відомості Верховної Ради України (ВВР), 1996, № 30, ст. 141.
    - 1.2. Цивільний процесуальний кодекс України // Відомості Верховної Ради України (ВВР), 2004, № 40-41, 42, ст.492.
    - 1.3. Закон України «Про судоустрій і статус суддів» // Відомості Верховної Ради (ВВР), 2016, № 31, ст.545
    - 1.4. Закон України «Про судовий збір» // Відомості Верховної Ради України (ВВР), 2012, № 14, ст.87
  - 1.1. Закон України «Про виконавче провадження» // Відомості Верховної Ради (ВВР), 2016, № 30, ст.542
  - 1.2. Закон України «Про нотаріат» // Відомості Верховної Ради України (ВВР), 1993, N39, ст.383
  - 1.3. Закон України «Про третейські суди» // Відомості Верховної Ради України (ВВР), 2004, N 35, ст.412
2. Підручники, навчальні посібники, монографії, статті тощо.
    - 2.1. Балюк М. І. Практика застосування цивільного процесуального кодексу України (цивільний процес у питаннях і відповідях): коментарі, рекомендації, пропозиції / М. І. Балюк, Д. Д. Луспенік. Х.: Харків юрид., 2008.
    - 2.2. Виконавче провадження: навч. посіб. для здобувачів вищ. освіти / Нац. юрид. ун-т ім. Ярослава Мудрого; уклад. К. В. Гусаров [та ін.]. Харків: Право, 2017. 186 с.
    - 2.3. Де Сальвіа М. Прецеденты Европейского суда по правам человека. Руководящие принципы судебной практики, относящейся к Европейской конвенции о защите прав человека и основных свобод. Судебная практика с 1960 по 2002 г. /М. де Сальвіа. СПб.: Юрид. центр Пресс, 2004. 1071 с.
    - 2.4. Комаров В. В. Международный коммерческий арбитраж: В. В. Комаров, В. Н. Погорецкий. Х.: Право, 2009. 164 с.
    - 2.5. Комаров В. В. Нотариат в Україні: підруч. / В. В. Комаров, В. В. Баранкова. Х.: Право, 2011. 384 с.

- 2.6. Комаров В. В. Окреме провадження: моногр. / В. В. Комаров, Г. О. Світлична, І. В. Удальцова; за ред. В. В. Комарова. Х.: Право, 2011. 312 с.
  - 2.7. Комаров В. В. Позовне провадження: моногр. / В. В. Комаров, Д. Д. Луспенник, П. І. Радченко та ін.; за ред. В. В. Комарова. Х.: Право, 2011. 551 с.
  - 2.8. Комаров В. В. Цивільне процесуальне законодавство у динаміці розвитку та практиці Верховного Суду України. Х.: Право, 2012. 624 с.
  - 2.9. Курс цивільного процесу: підруч. / В. В. Комаров, В. А. Бігун, В. В. Баранкова та ін.; за ред. В. В. Комарова. Х.: Право, 2011. 1352 с.
  - 2.10. Цивільне судочинство України: основні засади та інститути: монографія / за ред. В. В. Комарова. Харків: Право, 2016. 848 с.
  - 2.11. Цивільний процес України. Академічний курс: підруч. / за ред. С. Я. Фурси. К.: КНТ, 2009. 848 с.
  - 2.12. Цивільний процес: навч. посіб. / К. В. Гусаров [та ін.]. Харків: Право, 2020. 390 с.
  - 2.13. Шпак М. В. Професійне представництво адвоката у цивільному процесі: монографія. Харків: Право, 2020. 224 с.
  - 2.14. Гусаров К. В. Перегляд судових рішень в апеляційному та касаційному порядку. Х.: Право, 2010. 352 с.
  - 2.15. Гусаров К. В. Вплив конституційної скарги на остаточність судового рішення та вичерпання національних засобів юридичного захисту у цивільному процесі. *Вісник Національної академії правових наук України*. Харків, 2017. № 1. С. 120–129.
  - 2.16. Гусаров К. В. Особенности юрисдикции судов Республики Греция по разрешению гражданских дел. *Yale Journal of Science and Education*. 2016. № 1. (January-June), vol. X. P. 170–174.
  - 2.17. Гусаров К. В. Проблеми реалізації деяких конституційних засад у цивільному судочинстві. *Вісник Національної академії правових наук України*. Харків, 2013. № 4. С. 155–162.
  - 2.18. Гузе, К. А. Представництво прокурором інтересів громадянина або держави в суді. Нац. юрид. ун-т ім. Ярослава Мудрого. Харків: Право, 2016. 200 с.
  - 2.19. Цувіна, Т. А. Право на суд у цивільному судочинстві: монографія; Нац. юрид. ун-т ім. Ярослава Мудрого. Харків: Слово, 2015. 281 с.
  - 2.20. Каламайко, А. Ю. Електронні докази в цивільному процесі: монографія; Нац. юрид. ун-т ім. Ярослава Мудрого. Харків: Право, 2017. 178 с.
  - 2.21. Кравцов, С. О. Міжнародний комерційний арбітраж та національні суди: монографія; Нац. юрид. ун-т ім. Ярослава Мудрого. Харків: Право, 2014. 232 с.
  - 2.22. Череватенко, І. М. Нотаріальне провадження щодо посвідчення безспірних прав: монографія; Нац. юрид. ун-т ім. Ярослава Мудрого. Харків: Право, 2017. 200 с.
  - 2.23. Шутенко, О. В. Проблемы диспозитивности в гражданском судопроизводстве: монография. Харьков: Новое слово, 2004. 200 с.
  - 2.24. *Liber Amicorum* Вячеслав Комаров / за ред. Т. В. Комарової; упоряд. Т. В. Комарова. Харків: Право, 2020. 1192 с.
  - 2.25. Позовне провадження: монографія / В. В. Комаров [та ін.]; за ред. В. В. Комарова. Харків: Право, 2011. 552 с.
3. Інтернет-ресурси.
    - 3.1. www.court.gov.ua – Судова влада України (офіційний портал)
    - 3.2. <http://www.ccu.gov.ua> - Конституційний Суд України
    - 3.3. <https://supreme.court.gov.ua/supreme/> - Верховний Суд
    - 3.4. <http://reyestr.court.gov.ua> - Єдиний державний реєстр судових рішень
    - 3.5. <http://zakon1.rada.gov.ua> - Законодавство України.
  4. Засоби діагностики успішності навчання: реферати, доповіді, індивідуальне опитування, тестування.